

**การใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา
ของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร**

**Utilization of computer in the computer-based education project of
teacher librarians at the elementary school Under the Jurisdiction
of the Bangkok Metropolitan Administration**

สุรีพร กรวดสูงเนิน*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้งานคอมพิวเตอร์ของครูบรรณารักษ์ตามขนาดของโรงเรียน (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์ของครูบรรณารักษ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 205 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูบรรณารักษ์มีการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านเทคนิค มีการใช้งานอยู่ในระดับปานกลาง (2) การเปรียบเทียบการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์ตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (3) ครูบรรณารักษ์มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : คอมพิวเตอร์ ครูบรรณารักษ์ โครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา

Abstract

The objectives of this research are 1) computer utilization in the computer-based education' project of elementary school teacher librarians under the supervision of Bangkok Metropolitan Administration 2) comparison of computer utilization by school sizes 3) to study the problems and obstacles of computer utilization in this project. Population in the study were 205 teacher librarians at the elementary schools who were involved by this project. Statistical instrument used in the research were percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance (ANOVA).

* นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

The study can be summarized as followed : by teacher librarians 1) Computer utilization in 3 aspects; administration, service and technique were in moderate level. 2) In comparison of school sizes, regarding the use of computers it was found that there was significant difference at the level of .05. 3) In term of problems and obstacles to the use of computers , there were at moderate level.

Keywords : Utilization of computers, Teacher librarians, Computer-based education project elementary school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันที่ได้ก้าวสู่ยุคสังคมสารสนเทศ (information society) ทำให้วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ จำเป็นต้องรับรู้ข่าวสารจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนร่วมพัฒนาสังคมให้ทันกับยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้คอมพิวเตอร์ จึงเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต เนื่องจากความสามารถในการนำเสนอข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และสามารถจัดเก็บสารสนเทศต่าง ๆ อีกทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในทุกภาคส่วนได้เห็นความสำคัญและนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในวงการศึกษาในช่วงปลายปี พ.ศ. 2493 ทางด้านการบริหารการศึกษา (Stephen, 1985) จากนั้นการใช้คอมพิวเตอร์ได้ ได้เริ่มขยายตัวมาช่วยงานด้านการเรียนการสอนของทุกระดับการศึกษา ทั้งในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และในสถาบัน อุดมศึกษาต่าง ๆ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครได้เล็งเห็นความ สำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2550 โดยมุ่งเน้นพัฒนาครูในสังกัดกรุงเทพมหานครได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา จึงเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นการใช้โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนใช้ประโยชน์จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในและนอกประเทศ ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จึงเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียน ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่นักเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายในห้องสมุด และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ครูบรรณารักษ์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า สภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการให้บริการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา จำนวน 436 คน จากโรงเรียน 436 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูบรรณารักษ์ หรือครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม, 2545) จำนวนประชากร 436 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 205 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธี จับฉลาก คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ 169 คน โรงเรียนขนาดกลาง 18 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสำหรับครูบรรณารักษ์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 14 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์สภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)
3. การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 176 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.85 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30-45 ปี อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี วุฒิต่างการศึกษา ปริญญาตรี มีการจัดสรรคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด ด้วยงบประมาณจัดสรรของโรงเรียน ส่วนใหญ่ จำนวน 3 เครื่อง ด้วยงบประมาณจัดสรรโครงการฯ จำนวน 1 เครื่อง ได้รับบริจาค จำนวน 1 เครื่องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ด้วยระบบเครือข่ายเฉพาะบริเวณ (LAN) ใช้

ความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต 256 k. มีบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบระบบงานห้องสมุด และผู้บริหารมอบหมายให้บรรณารักษ์ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ในห้องสมุด

2. สภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์

จากผลการวิจัย พบว่า การใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีสภาพการใช้งานใน 3 ด้าน ได้แก่ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ มีดังนี้ 1) ด้านงานบริหาร พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง มีการใช้งานมากที่สุด รองลงมาคือ ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ตามลำดับ 2) ด้านงานเทคนิค พบว่า มีการใช้งานมากที่สุด คือโรงเรียนขนาดกลาง รองลงมาคือ ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ตามลำดับ 3) ส่วนด้านงานบริการ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการใช้งาน มากที่สุด รองลงมาคือ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์โดยรวมมากกว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์

ผลจากการวิจัย พบว่า บรรณารักษ์มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์ ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคอมพิวเตอร์ พบว่า โรงเรียนทุกกลุ่มมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานมาก 2) ด้านผู้ใช้คอมพิวเตอร์ พบว่า โรงเรียนทุกกลุ่มมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานปานกลาง 3) ด้านคอมพิวเตอร์ พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานมาก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานปานกลาง

อภิปรายผล

จากการศึกษา การใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้ได้สรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ของบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

1.1 ด้านงานบริหาร ครูบรรณารักษ์มีการใช้งานคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับปานกลาง การที่มี ผลการศึกษาวิจัย ปรากฏดังที่กล่าวมานั้น อาจะเนื่องมาจากห้องสมุดยังขาดบุคลากรปฏิบัติงานห้องสมุด ส่วนใหญ่มีเพียง 1 คน ซึ่งครูบรรณารักษ์ต้องปฏิบัติการสอนเช่นเดียวกับครูสาขาอื่น ๆ ในโรงเรียน อีกทั้งยังมีภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายอีกมาก ซึ่งไม่มีเวลาปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ คณะกรรมการห้องสมุดที่แต่งตั้งขึ้นไม่ได้มีบทบาทในการดำเนินงานห้องสมุด เนื่องจากทุกคนต่างมีภาระงานมากเช่นเดียวกัน ผู้บริหารระดับสูงไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ ปิทมิตร์ (2542) ศึกษาเรื่องการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสำนักงานการศึกษา อำเภอบางบาล จังหวัดเชียงราย ที่ว่าบุคลากรไม่มีวุฒิทางบรรณารักษ์ ปฏิบัติงานห้องสมุดไม่ต่อเนื่อง มีสาเหตุจากการบรรจุครูบรรณารักษ์น้อยเกินไป หรือบางครั้งไม่เปิดสอบสาขาบรรณารักษ์ แม้จะมีการแก้ปัญหาด้วยการอบรม สัมมนา ให้ความรู้ด้านบรรณารักษ์แล้วก็ตาม การจัดอบรมมีเพียงปีละ 1-2 ครั้ง และครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ไม่ได้ทำหน้าที่ประจำอย่างต่อเนื่อง ตรงกับงานวิจัยของกิตติมา วงศ์ไทย (2545) ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลเมืองเชียงรายให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ มีครูบรรณารักษ์ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1-2 คน ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษ์โดยตรง และบุคลากรได้รับพัฒนาโดยการอบรมหรือสัมมนาไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ บรรณารักษ์เป็นครูปฏิบัติการสอนมีชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลาปฏิบัติงานเต็มที่

1.2 ด้านงานเทคนิค ครูบรรณารักษ์มีการใช้งานคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากห้องสมุดขาดวัสดุครุภัณฑ์ที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเครือข่ายมีน้อย ลำสมัย ประสิทธิภาพไม่เพียงพอกับการใช้งาน ขาดบุคลากรซ่อมบำรุง อุปกรณ์มีสภาพไม่พร้อมใช้ ครูบรรณารักษ์ขาดทักษะในการใช้งานคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การสร้างเว็บไซต์ การให้บริการเครื่องใช้คอมพิวเตอร์ ตรงกับงานวิจัยของ ศุภรชตราแสนวา (2542) ศึกษาเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีเก็บสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และโสตทัศนูปกรณ์ ที่มีจำนวนจำกัดไว้ในห้องพิเศษ ต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุให้ไม่มีอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ดังกล่าวไว้ใช้งานภายในห้องสมุด จะเห็นได้ว่าปัญหาส่วนใหญ่ เป็นด้านจำนวน และคุณภาพของครุภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณิ อินทยศ (2538) และประภาภรณ์ เทศประสิทธิ์ (2540) ที่พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาด้านครุภัณฑ์เกือบทุกประเภท ทั้งจำนวนและคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่สมาคมห้องสมุดกำหนดไว้ สาเหตุส่วนใหญ่เป็นเรื่องการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่เคยจัดสรรงบประมาณค่าครุภัณฑ์ให้ห้องสมุดเลย ทำให้โรงเรียนจะต้องจัดหาครุภัณฑ์ไว้ในห้องสมุดตามความสามารถของโรงเรียน

1.3 ด้านงานบริการ บรรณารักษ์มีการใช้งานคอมพิวเตอร์ ด้านงานบริการ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูบรรณารักษ์มีการะงานทั้งด้านการสอนและงานพิเศษ ขาดความรู้และทักษะในการดำเนินงานด้านโปรแกรมประยุกต์ ระบบเครือข่าย และขาดแคลนครุภัณฑ์ในห้องสมุดตั้งที่อภิปรายมาแล้ว ทำให้ครูบรรณารักษ์และคณะกรรมการห้องสมุดไม่ได้จัดทำแฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่องด้วยคอมพิวเตอร์อย่างเป็นระบบได้ อีกทั้งการให้บริการแฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่องยังเป็นบริการที่ยังไม่พร้อมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาบางแห่ง บริการสืบค้นข้อมูล CD-ROM ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีบริการ CD-ROM เนื่องจากโรงเรียนมีห้องโสตทัศนูปกรณ์ และมักจะเก็บวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจน CD-ROM ไว้ในห้อง ส่วนงานบริการยืม-คืน หนังสือด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และการบริการสืบค้นข้อมูลด้วยด้วยอินเทอร์เน็ตนั้น อาจมีปัจจัยหลายประการทั้งเรื่องบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรภรณ์ สกุลหงส์โสภณ (2540) ศึกษาความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านเทคนิค และงานบริการ ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ กับงานบริการของห้องสมุด และความรู้ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ สุทธิลักษณ์ พัดเพ็ง (2543) วิจัยเรื่อง *ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะต่อผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์* ที่เห็นว่างานบริการสารสนเทศเป็นงานที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุด

2. เปรียบเทียบการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน และปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน โดยส่วนรวมมีระดับการใช้งานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งเอาไว้ว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีสภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับผลการ วิจัยของ ปัญญา กาละปัติย์ (2549) ที่ศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 4 และงานวิจัยของ ทิวกวกร ไชยชนะ (2542) ศึกษาเรื่องระดับการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการวิจัยที่คล้ายกัน คือ ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางขนาดใหญ่ จะมีงบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างมากมาย ทำให้สามารถปฏิบัติงานทุกด้านได้มากกว่าครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดเล็ก สำหรับการใช้งานคอมพิวเตอร์ของครูบรรณารักษ์มีการใช้งานที่แตกต่างกันเพียงด้านเดียว คือ ด้านงานบริหาร ผลการศึกษาวิจัยปรากฏออกมาเช่นนี้ อาจจะเนื่องมาจากสภาพความพร้อมของเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ ต่อพ่วงในห้องสมุดไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Maddux (1994) ที่ว่าปัญหาด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีจำนวนน้อยไม่สามารถให้คำแนะนำได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษ์ ปฏิบัติงานห้องสมุดไม่ต่อเนื่อง ภาระงานสอนและงานด้านอื่น ๆ ตรงกับงานวิจัยของจักรพงษ์ เชิดศิริพงษ์ (2541) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่มีความพร้อมทั้งด้านวัสดุ ครุภัณฑ์และบุคลากรที่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก จึงทำให้ครูบรรณารักษ์มีสภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์ ด้านงานบริหาร แตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน

ส่วนการใช้งานคอมพิวเตอร์ ด้านงานเทคนิค และงานบริการของครูบรรณารักษ์มีสภาพการใช้งานไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีสภาพการใช้งานคอมพิวเตอร์ ด้านงานเทคนิค และงานบริการที่คล้ายคลึงกัน

3. ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า

3.1 ด้านคอมพิวเตอร์ ครูบรรณารักษ์ที่มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งาน ด้านคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน ขาดงบประมาณในการจัดซื้อโปรแกรมต่าง ๆ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง ไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการได้รับงบประมาณและการจัดสรรอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพกับการใช้งานคอมพิวเตอร์ของครูบรรณารักษ์ เพื่อพัฒนางานและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกิต์ วรรณภักดิ์ (2545) ศึกษาเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ของพนักงานเทศบาล สังกัดกรมการปกครอง เขตการศึกษา 9 พบว่า การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษามีปัญหาด้านตัวเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนไม่เพียงพอ ไม่สามารถจัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้เพียงพอกับสภาพการใช้งานงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์

3.2 ด้านผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ครูบรรณารักษ์มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานด้านผู้ใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่ทางคอมพิวเตอร์ มีจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอ บุคลากรขาดการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมความรู้ ความสามารถในการใช้ซอฟต์แวร์สำหรับครูบรรณารักษ์ และบุคลากรที่ทำหน้าที่ทางคอมพิวเตอร์มีจำนวนจำกัดและไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ เนติประวัติ (2543) สถานภาพการใช้และความต้องการความรู้เกี่ยวกับไมโครคอมพิวเตอร์เพื่องานห้องสมุดของบรรณารักษ์ อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก เครื่องไมโคร-คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ งบประมาณมีจำนวนจำกัด ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์สูง จึงทำให้ไม่ได้รับการพิจารณาอนุมัติ และบรรณารักษ์ไม่ได้รับการพิจารณาให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับไมโคร-คอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตพร ศรีสัมพันธ์ (2540) ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุด ต้องการให้ครูบรรณารักษ์เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับห้องสมุด

3.3 ด้านการดำเนินงานห้องสมุด ครูบรรณารักษ์มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานด้านการดำเนินงานห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดซอฟต์แวร์ในการสนับสนุนงานด้านห้องสมุด ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานด้านห้องสมุด และโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาให้การสนับสนุนงานห้องสมุดให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิษณุ ภูวลวรรณ (2542) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณ โรงเรียนไม่มีงบประมาณที่จะ

สนับสนุนในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ จักรพงศ์ เชิดศิริพงศ์ (2541) ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาในด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรห้องสมุด ด้านการดำเนินการ และด้านของอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ คือ 1) ผู้บริหารควรลดภาระงานสอนและงานอื่น ๆ ของครูบรรณารักษ์ให้น้อยลงเพื่อจะได้มีเวลาในดำเนินงานห้องสมุดอย่างเต็มที่ ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานห้องสมุด ติดตามผล เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่ครูบรรณารักษ์ด้วย ผู้รับผิดชอบโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการให้เพียงพอ เพื่อดำเนินงานห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดอบรมบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะครูบรรณารักษ์และผู้ดูแลระบบงานห้องสมุด

บรรณานุกรม

- กิตติมา วงศ์ไทย. (2545). การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองเชียงรายให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จักรพงศ์ เชิดศิริพงศ์. (2541). สภาพและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตพร ศรีสัมพันธ์. (2540). การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิวากร ไชยชนะ. (2542). ระดับการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลจันทร์ เนติประวดี. (2543). สถานภาพการใช้และความต้องการความรู้เกี่ยวกับไมโครคอมพิวเตอร์เพื่องานห้องสมุดของบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญา กาละปัติย์. (2549). สภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประภาภรณ์ เทศประสิทธิ์. (2540). การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2540. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พรรณี อินทยศ. (2538). สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินทิฟนัการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรินทร์ ปิจมิต. (2542). การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิษณุ ภูลวรรณ. (2542). ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภกัต์ วรรณภักดี. (2545). การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของพนักงานครูเทศบาลสังกัดกรมการปกครอง เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภรชตรา แสนวา. (2542). การรู้คอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทรภรณ์ สกุลหงส์โสภณ. (2540). การศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ บรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทธิลักษณ์ พัดเพ็ง. (2543). ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะต่อผลกระทบของเทคโนโลยี สารสนเทศในด้านความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Maddux Cleboome D. (1994). The Internet: Educational Prospect And Problem. *Education Techology*, 34 (3), 37-42.
- Stephen, M, Trollip, R. Stanley. (1985). *The Computer in education. In computer-based instruction methods and development.* Englewood Cliffs, NJ. : Prentice Hall.